

Nej till uran - nej till en utdragen död

Ett multinationellt företag som bokstavligt talat är beredd att orsaka ond bråd död för att öka sina rikedomar - med en statlig myndighets godkännande.

En uppgiven lokalbefolkning, förutom några förtvivlade eldsjälar och ett ursprungsfolk som riskerar att få sin livsföring och kultur totalt sönderslagen.

Detta är ett scenario som har upprepats alltför ofta på olika platser världen över, och nästan alltid med samma förödande resultat.

Vid urangrutor i Tibet har skördekvoterna krympt, människor och djur dör av oförklarliga sjukdomar och fisken är så gott som utrotad.

Minnesförluster, nedsatt syn, barn som föds missbildade eller döda är direkta konsekvenser av uranbrytningen.

Ojibwayfolket i Elliot Lake, Kanada, har blivit utsatta för lågdosstrålning i 30 år.

Först från uranbrytning och nu från radioaktiva sopor som har orsakat cancer, oförklarliga sjukdomar och missfall hos lokalbefolkningen.

Sjöarna är förstörda, liksom fisken i den samt djuren och växtligheten runtomkring.

I Sachsen i före detta Östtyskland dog varannan gruvarbetare i lungcancer.

Risken att dö i förtid är enligt beräkningar 50 procent för en uranarbetare.

I Bihar, Indien tog gruvbolagen ursprungsfolkens jord. Nu lastar de radioaktiva tunnor åt bolaget - efter en arbetsdag har huden på händerna vitnat.

De som arbetar i gruvorna vet inte ens vad det är de bryter i urangruvorna.

Människor tappar håret, drabbas av tidigare okända sjukdomar, djur och växtlighet utrotas.

"Systematiskt och metodiskt har ursprungsfolken berövats först sina produktionsmedel, sedan produkten av sitt arbete och sist och slutligen själva grunden för sin existens",

säger Mathew Areeparampil, chef för The Tribal Research and Training Center i indiska Bihar.

Det här är bara toppen på ett radioaktivt isberg som nu har kommit till Sverige.

Det svensk-kanadensiska företaget Mawson Energi AB har i bland annat Hotagenområdet, i de jämtländska fjällen Nöjdfjället och Lill-Juthatten, börjat provborra efter uran.

Man använder sig av samma taktik här som på andra ställen. Samtidigt talar representanter för företaget och myndigheter med kluvna tungor.

Dödliga konsekvenser

Mawson Energi AB påstår bland annat att det är ofarligt att hantera uran om man använder skyddshandskar och att provborrningarna inte påverkar miljön negativt.

Detta är en direkt lögn, då det bevisligen har påverkat miljön negativt, som till exempel när SGU (Statens Geologiska Undersökningar) sist provborrade efter uran i Hotagenområdet på sjuttioalet.

I den regionen har lokala läkare noterat en ökning av cancer hos lokalbefolkningen och enligt Länsstyrelsens undersökningar har radonhalten ökat markant.

De tre drabbade samebyarna i området rapporterade också om missbildningar på renkalvar åren efter provborrningarna och de blev också rekommenderade av SGU att inte dricka vatten eller plocka bär i Lill-Juthatten, området där de borrade förra gången.

Efter massiva protester från lokalbefolkning och kärnkraftsmotståndare runt om i landet lämnade SGU fjället i början på åttiotalet.

Idag, 25 år senare är alltså Mawson på plats och provborrar till samernas och de övriga bybornas stora sorg och ilska.

Men, det märkligaste och mest paradoxala argumentet för dessa provborrningar är (enligt myndigheterna) att de inte kommer att leda till någon gruvdrift.

Det är sant att alla sju partier i Krokums kommun har röstat emot en framtida exploatering, men det är också sant att regeringen lagenligt kan gå över kommunernas beslut och tillåta gruvdrift mot lokalbefolkningens vilja.

Enligt Euroatomfördraget från 1958 står EU som ägare till allt klyvbart material inom unionen, något som ännu inte använts i praktiken men som kan komma att tillämpas i framtiden.

Fast även om det inte skulle bli någon urangruva framöver så orsakar de hundratals hålen i berget som företaget lämnar efter sig en irreparabel och oersättlig skada på miljö och människors hälsa.

Ju fler hål med blottat uran på fjället desto högre halter av radioaktivitet, vilket leder till en ond spiral där fjället tills sist inte duger till något annat än uranbrytning.

"Om vi försvinner härifrån kommer bara något annat företag hit," är ett argument som företaget använder sig av. Det är en väl beprövad retorik för att få lokalbefolkningen att ge upp sina protester och sjunka ner i uppgivenhet.

Samerna drabbas hårt

Samer från Jovnevaeri sameby berättar hur de har fått flytta på boplatser och rucka på sina levnadssätt så många gånger förut. Deras föräldrars boplatser, en kåtaby, ligger numera under vatten efter ett dammbygge.

De har nio förstörda vattendrag, en massa bilvägar går tvärs över deras traditionella flyttleder och här finns en av landets största skogsskövlingar.

Samerna berättar också att de har sett hur företaget öser ner vatten i borrhålen för att kyla borrharna och hur de sen låter det radioaktiva vattnet flöda över hela berget. Den radioaktiva strålning som läcker ut i samband med uranbörning transporteras i vattendrag och lagras i fortplantningsorgan och övriga inre organ hos människor och djur.

Att använda sig av växthuseffekten som ett argument för uranbrytning är fullständigt absurt.

Det finns inget "klimatsmart" med uranbrytning.

Det ger istället upphov till stora utsläpp av koldioxid på grund av gruvdriften, bränsletransporter, avfallshantering och så vidare.

Dessutom används uran nästan uteslutande i kärnkraftsreaktorer och kärnvapen och det finns en intim koppling mellan dessa, vilket ofta förtigs eller förnekas av kärnkraftförespråkare.

Om det skulle komma att brytas uran i Sverige skulle detta uran hamna på världsmarknaden och en del av det med säkerhet användas i kärnvapen. För övrigt är sluthantering av kärnbränsleavfallet inte löst, risken för skada vid en radiologisk olycka är stor och kärnkraften innebär misshushållning med resurser, eftersom den största mängden energi släpps ut i havet som kylvatten.

Att protestera mot provbörningar och urangruvor är en fråga om solidaritet. Låt oss för en gångs skull visa att historien inte behöver upprepa sig, att vi faktiskt kan rädda det lilla som finns kvar.

För glesbygden och dess lokalbefolkning, för samerna och deras renar, för vildmarken med dess djur och växtliv och inte minst för vår egen och våra barns skull och framtid.

Det är dags att ta upp kampen och säga

NEJ TILL URAN - NEJ TILL EN LÅNGSAM DÖD!

Thomas Toivonen